

JUSTIFIKAZIO-MEMORIA, GIZARTERATZEAREN EUSKAL AGENTZIA SORTZEKO LEGE-PROIEKTUARI BURUZKOA.

1.- PROIEKTUAREN XEDEA.

Aztertzen ari garen testua "Gizarteratzearen Euskal Agentzia" izeneko zuzenbide pribatuko erakunde publiko bat sortzeko lege-proiektua da. Erakundearen izena AUKERAK izango da.

2.- LEGEA ONARTZEKO BEHARRA ETA EGOKITASUNA.

2.1.- Trabajo Penitenciario y Formación para el Empleo (TPFE) estatu-erakundearen eginkizunen eskualdaketa.

Euskal Autonomia Erkidegoko Autonomia Estatutuak (abenduaren 18ko 3/1979 Lege Organikoaren bidez onartua berau) 10.14. artikuluan Euskal Autonomia Erkidegoari esleitzen dio espetxeetako erakunde eta establezimenduen antolaketa, araubide eta funtzionamenduari buruzko eskumen eskusiboa, espetxeen gaineko legedi orokorraren arabera. Halaber, Estatutuaren 12. artikuluari jarraikiz, Euskal Autonomia Erkidegoari dagokio espetxeen arloko Estatuaren legedia betearaztea.

Transferentzien Batzorde Mistoak hartu zuen eskumen horien zerbitzu eta bitarteko materialak eta giza baliabideak eskualdatzeko erabakia, 2021eko maiatzaren 10ean.

Akordio horren arabera, Estatuak ezarritako legediaren esparruan, Euskal Autonomia Erkidegora eskualdatu dira bere lurralde-eremuan dauden espetxeen zuzendaritza, ikuskapen, antolaketa, kudeaketa ekonomiko eta administratibo eta ikuskaritzako eginkizunak. Horrek barne hartzen du, besteak beste, "...espetxe-eremuan honako prestazio hauek kudeatzea: hezkuntza, gizarte ekintza, espetxe-lana, lanerako prestakuntza, laneratzea eta gizarteratzea, kultura- eta kirol-ekintzak sustatzea, gobernuz kanpoko erakundearen esku hartze programen koordinazioa,".

Orain arte, EAEko espetxeetan espetxeko lanari eta prestakuntzari nahiz EAEko espetxeetako laneratzeari eta gizarteratzeari buruzko eginkizunak *Trabajo Penitenciario y Formación para el Empleo* estatu-erakundeak (TPFE) kudeatu izan ditu. Erakunde horrek nortasun juridiko propioa dauka, Espetxe Erakundeetako Idazkaritza Orokorretik (SGIP) bereizia.

TPFE zuzenbide publikoko erakunde bat da, Aurrekontuei buruzko Lege Orokorraren 2.2.i) artikuluan aurreikusitakoaren arabera. Bere eginkizunak dira, besteak beste: espetxeetako lan produktiboa eta horien ordainketa antolatzea; espetxeetako ekonomatuak eta kafetegiak kudeatzea; tailerrak, espetxeetako nekazaritza-ustiapienak edo beharrezko lokal eta instalazioak jarri eta kudeatzea, eta horien jarduerarako zerbitzuak, obrak eta erosketak kudeatzea; industriako, merkataritzako eta antzeko eremuetako jarduerak egitea; barneratuen enplegurako prestakuntza kudeatzea; eta SGIPekin lankidetzan aritzea, bere eskumeneko helburuetarako. Erakundea Estatuko Administrazio Orokorraren eta hari lotutako edo haren menpeko erakundearen zerbitzu teknikoa da, bitarteko propioa.

Barruan, organo zentralak eta periferikoak ditu. Zerbitzu zentralak honako lan-arlo hauetan banatzen dira: ekoizpena; lanbide-heziketa eta laneratzea; laneko arriskuen prebentziorako koordinazioa; lurralde-koordinazioa; finantza- eta administrazio-gaien koordinazioa, eta informatika.

Zerbitzu periferikoak espetxe bakoitzeko administrazio-egoitzetan daude, eta zerbitzu zentraletako arlo berberak errepikatzen dira periferikoetan. Erakundeko langile espezifikoez gain, espetxeetako establezimenduetan SGIPeko langileak daude, TPFErako jarduerak garatzen dituztenak, besteak beste espetxeetako administraria eta zuzendaria, erakundearen ordezkari gisa aritzen dena.

TPFEk gutxi gorabeherako aurrekontu bat dauka, eta etengabeko finantza-kontrola eta auditoretza publikoaren mende dago, IGAEn eskutik. Halaber, finantza-iturri ditu SGIPen transferentziak eta bere jarduera produktibotik sortutako diru-sarrerak (autofinantzaketa), bai eta Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoaren (SEPE) eta Europako Gizarte Funtzaren (EGF) dirulaguntzak ere, lanerako lanbide-prestakuntzarako gastuak finantzatzen laguntzeko.

Erakundea bera arduratzen da espetxeetako tailer produktiboak kudeatzeaz, produkzio propioko tailerren edo espetxeetako zerbitzuen bidez, edo enpresekin edo beste erakunde pribatu batzuekin lankidetzan.

TPFEk zuzenean kudeatzen dituen tailerren artean nabarmentzekoak dira mantentze-tailerrak; jarduera osagarriak; jantokiko banaketa; elikadura; ekonomatua; eta abar. Horiek guztiak SGIPen kudeaketa-enkargu edo -gomendioen bidez bideratzen dira, osorik edo partzialki.

Gainera, badaude enpresa pribatu batzuk TPFErekin lankidetzan aritzen direnak tailer produktiboak kudeatzeko orduan. Halakoetan, erakunde laguntzaileek, oro har, fabrikaziorako behar diren makinak eta produktuak jartzen dituzte, horien kalitatea kontrolatzen dute, eta TPFEri ordaintzen diote kasuan kasuko faktura. TPFE, beraz, presoen enplegu-emaila bihurtzen da. Jarduerak askotarikoak izaten dira: jantzigintza industrial, zurgintza metalikoa eta egurrezkoa, arte grafikoak, elektronika eta abar.

2.2.- Euskal Autonomia Erkidegoko espetxeen egoera eskualdaketa baino lehen eta eginkizunak hartzeko prozedura.

Eginkizunak Euskal Autonomia Erkidegora eskualdatzeak hau dakar: EAEk bere gain hartzea, eskualdaketa eraginkor bihurtzen den datan, TPFEk Euskal Autonomia Erkidegoan garatzen zituen eginkizunak, tartean tailer produktiboen kudeaketa, kanpoko enpresekin lankidetzan kudeatzen diren tailerrena barne. Ondorioz, enplegu-emaila bihurtuko da, eta, beraz, estatu-erakundeak preso langileen gainean zuen posizioa subrogatuko du.

Gaur egun, hau da hartuko den egoera:

a) Lanpostu hauek eta dagozkien langileak eskualdatuko dira:

- Bilbo: Produkzio-koordinatzailea A2 Kidego berezia; Ekonomia eta administrazio gaien kudeatzailea A2 Kidego berezia; Prestakuntzako eta laneratze kudeatzailea - A2 Kidego berezia; Zerbitzuen kudeatzailea A2/C1 Laguntzaileen kidegoa.

- Donostia: Produkzioaren koordinatzailea A2 Kidego berezia; Ekonomia eta administrazioko gaien kudeatzailea A2 Kidego berezia; Prestakuntzako eta laneratzeko kudeatzailea - A2 Kidego berezia.
- Araba: Produkzioaren koordinatzailea A2 Kidego berezia; Ekonomia eta administrazioko gaien kudeatzailea A2 Kidego berezia; Kudeatzailea.

b) SGIPEk TPFEri aginduta dio honako jarduera hauek kudea ditzala, kudeaketa-enkarguaren bidez:

- Barneratuen elikadura (indarrean 2021-12-31ra arte)
- Espetxeetako elikagaiak banatzeko tailerren kudeaketa (indarrean 2021-09-30era arte)
- Espetxeetako mantentze-tailerren kudeaketa (indarrean 2021-08-31ra arte)
- Espetxeetako jarduera osagarrien tailerren kudeaketa (indarrean 2021-08-31ra arte)
- Espetxeetan barneratuentzako lote higienikoak hornitzeko tailerren kudeaketa (indarrean 2021-08-31ra arte)

Akordio 2. akordio osagarriaren arabera, enkargu horiek betetzen jarraituko du estatu-erakunde horrek, adostu ziren baldintzen arabera. Ondoren, eskualdaketaren eraginkortasun-datatik aurrera, Euskal Autonomia Erkidegoak hartuko ditu bere gain. Ondorioz, dagokion dirua ordainduko dio TPFEri.

Elikagaien enkargua salbu, gainerakoek abenduaren 31 baino lehen amaitzen dute indarraldia. Beraz, horietan, akordioaren arabera, eskualdaketaren eraginkortasun-datan indarrean dauden kudeaketa-enkargu berriak (onartzeko izapidean daudenak) betetzeari eutsiko zaio, harik eta horien indarraldia amaitu arte.

Hala ere, kontuan hartu behar da eskualdaketaren 5. akordio osagarrian ezarritakoaren arabera, EAEko espetxeetako ekonomatuaren eta kafetegiaren zerbitzuak kudeatzen jarraituko duela TPFEk, orain arte bezala, 2021eko abenduaren 31ra arte. Ondoren, 2022ko urtarrilaren 1etik aurrera, Euskal Autonomia Erkidegoak kudeatuko ditu.

- c) Gainera, TPFEk indarreko lankidetzak-akordioak ditu sinatuta zenbait enpresarekin, beste tailer produktibo batzuk garatzeko: Alecop; Ind.Tecnica de la Espuma SI; Ofita; PIMESA; Almacenes Industriales Lasarte; eta Izar Cutting Tools SA dira enpresa horietako batzuk.
- d) Euskal Autonomia Erkidegoan, gaur egun, 354 langile daude espetxeetan barneratuta, nominaren itxierako datuen arabera (2020ko abenduaren 31n). Horietatik 240 dira tailer produktibo propioetako langileak, eta 114, berriz, kanpoko enpresekin lankidetzan kudeatutako tailerretakoak.

Horrek, guztira, 93.858,74 €-ko sortzapenak egiten ditu, bai eta 28.9009,28 € ere, Gizarte Segurantzarako enpresa-kotizazioen zioz.

Zenbateko horiek aldatu egiten dira hilean-hilean, lan egindako orduen eta etekinaren arabera.

2021eko abenduaren 31n, espetxe, jarduera, kategoria, eta langileen kopuruaren arabera banaketa honako hau zen:

ESPETXEA	HITZARMENA	KATEGORIA	LANG.	SORTZAPENAK	ENPRESA GS
ARABA	JARDUERA OSAGARRIAK	LIBURUTEGIKO LAG.	2		
		HONDAKINEN KUDEATZAILEA	3		
		LOREZAINITZA	2		
		GARBITEGIA	6		
		GARBITASUNA	22		
		JANTOKIKO BANAKETA	31		
		MENDEKOAK	7		
	ELIKADURA		32		
	EKONOMATUA		17		
	MANIPULATUAK (KANPO-ENPRESEKIKO LANKIDETZA)	ALECOPI	64		
		IND.TECNICA DE LA ESPUMA SL	23		
		OFITA	2		
		PIMESA	13		
	MANTENTZE-LANA		12		
	OKINDEGIA		5		
ARABA, guztira			241	69.992,25 €	20.682,95 €

ESPETXEA	HITZARMENA	KATEGORIA	LANG.	SORTZAPENAK	ENPRESA GS
DONOSTIA	ELIKADURA		9		
	EKONOMATUA		8		
	MANIPULATUAK (KANPO- ENPRESEKIKO LANKIDETZA)	LASARTEKO BILTEGI INDUSTRIALAK	5		
	MANTENTZE-LANA		14		
	TAILER OSAGARRIAK	LIBURUTEGIKO LAG.	4		
		GARBITEGIA	7		
		GARBITASUNA	7		
		ERAIKINEN PINTOREA	3		
		JANTOKIKO BANAKETA	5		
		MENDEKOAK	2		
DONOSTIA, guztira			64	13.046,98 €	4.482,98 €

ESPETXEA	HITZARMENA	KATEGORIA	LANG.	SORTZAPENAK	ENPRESA GS
BILBO	JARDUERA OSAGARRIAK	LIBURUTEGIKO LAG.	1		
		GARBITEGIA	3		
		GARBITASUNA	7		
		JANTOKIKO BANAKETA	4		
		MENDEKOAK	5		
	ELIKADURA		9		
	EKONOMATUA		5		
	MANIPULATUAK (KANPO-ENPRESEKIKO LANKIDETZA)	OROKORRA	2		
		IZAR CUTTING TOOLS SA	5		
		PLASTIKOAK	3		
	MANTENTZE-LANA		3		
	OKINDEGIA		2		
BILBO, guztira			49	10.819,51 €	3.743,35 €

- e) Eskualdaketaren 5. akordio osagarrian ezarritakoaren arabera, tailer produktiboetan enpresekin lankidetzan garatutako horiek TPFEk kudeatuko ditu gero ere, 2021eko urriaren 1aren eta abenduaren 31ren artean. Ondoren, 2022ko urtarrilaren 1etik aurrera, Euskal Autonomia Erkidegoko erakundeak subrogatuko ditu TPFEren eskubide eta betebeharrak; hots, presoen enplegurako prestakuntzaren eta lan produktiboaren eginkizunak bere gain hartzen dituen erakundeak subrogatuko ditu.

- f) Presoen enplegurako prestakuntzaren eta orientazioaren arloan, 1989tik hitzarmenak daude Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoaren (SEPE) eta TPFEren artean, lankidetzan aritzeko askatasunaz gabetutakoen enplegurako lanbide-heziketaren arloan. Hitzarmenaren xedea enplegurako lanbide-heziketako ekintzak egitea da, askatasunik gabe dauden pertsonen erraztasunak emateko lan produktibo ordainduak egin ditzaten espetxeen barruan eta, ondoren, kanpora ateratzen direnean, laneratzen lagun dakien. Halaber, SEPEk TPFERi ematen dion dirulaguntza bideratu nahi da, ekintza horiek guztiak garatzeko. Horretarako, SEPEk prestakuntza-zentrotzat jotzen ditu espetxeak, enplegurako lanbide-heziketako ekintzak emateko. Prestakuntza-ekintzen programazioa ezartzean, kontuan hartzen da presoak arreta berezia behar duten kolektiboa direla. Espetxeak berak hautatzen ditu ikasleak, eta profesionaltasun-ziurtagirien ikastaroak emateaz arduratzen da. SEPEk zuzeneko dirulaguntzak ematen dizkie prestakuntza-ekintzei, interes publiko eta sozialeko arrazoiak direla eta.
- g) 4. akordio osagarriaren arabera, Hezkuntza Ministerioaren eta SEPEren aurrekontu-kredituei (TPFERa bideratutakoei) emango zaien tratamendua azaroaren 5eko 1441/2010 Errege Dekretuan aurreikusitako eskualdaketa lotutako estatu-mailako urteko kostuaren zatitzat joko da (1441/2010 Errege Dekretua, azaroaren 5ekoa, lanaren, enpleguaren eta enplegurako lanbide-heziketaren esparruan Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoak burutzen dituen lan-arloko legeria betearazteko eginkizunak eta zerbitzuak Euskal Autonomia Erkidegoari eskualdatzekoa).

Hau da, eskualdaketa urriaren 1ean bihurtuko da eraginkor, baina TPFEk kudeatuko ditu tailer produktiboekin lotutako alderdiak 2021eko abenduaren 31ra arte, aldi horretan euskal erakunde bat sor dadin, estatu-erakundearen parekoa, eta, hala, 2022ko urtarrilaren 1etik aurrera azken hori arduratu dadin eginkizun horiek betetzeaz, eta, baita, TPFEren posizioaz ere, EAEko espetxeetako tailer produktibo guztietan besteren konturako produkzioko lan-jarduerak garatzen dituzten presoen lan-harreman bereziari eusteko.

Ondorioz, Administrazio nagusitik bereizita dagoen eta nortasun juridiko propioa duen erakunde bat egon behar da, ez soilik egokia edo komenigarria delako, hala ere baden arren, merkatuan industria edo merkataritzako jarduerak kudeatu behar baitira, baizik eta horixe delako modu posible bakarra presoen lan-harreman bereziei jarraitutasuna emateko, indarreko legediaren arabera.

Eskualdaketa arautzen duten baldintzei esker, errazagoa da ordura arte TPFEk emandako zerbitzuak erakunde berrira eskualdatu eta pasatzea, euskal administrazioa subrogatuta geratuko baita akordioetan agertzen den ehunekoan, eskualdaketa eraginkortasun-datan indarrean dauden eta TPFEk esleituta dituen enkarguen gainean.

Hau da, bai euskal Administrazioak, bai sortu nahi den erakundeak, arrazoizko epe bat eduki behar dute bere enkargu berriak prestatu eta horien ondoriozko kontratazioak egiteko, esate baterako elikagaietarako lehengaiak hornitzean edo ekonomatuan. Izan ere, zerbitzu horiek funtsezkoak dira espetxeetan barneratuta dauden pertsonen oinarritzko beharrak bermatzeko.

2.3.- Enplegurako orientazioaren eta lan-jardueraren garrantzia eta konplexutasuna espetxe-tratamenduaren barruan.

Azterketa ugari berresten dutenez, gizarteratzeak zuzeneko zerikusia du kondena betetakoan lan-merkatuan sartzearekin.

Kondena jaso duten pertsona askoren kasuan ikus daitekeenez, lehendik ere bazeuden gizartearekin eta inguruarekin lotutako faktore batzuk, lanerako gaitasun edo ohitura batzuk falta dituztela iradokitzen dutenak, edo, kasu batzuetan, gizartean baztertuta geratzeko arriskua ere islatzen dutenak, eta, beraz, delitu-jarduerari edo delitu-karrerari uko egitea zailtzen dutenak.

Hori dela eta, espetxeen barruko lan produktiboak helburu izan behar du askatasunaz gabetuta dauden pertsonen aukerak ematea lan-merkatuan bilatzen diren gaitasun profesionalak garatzeko, laneko esperientzia sustatzeko, eta autoestimua indartzeko, horiek guztiak beharrezkoak baitira enplegu ordaindu bat aurkitzeko beren aukerak areagotu nahi badira, behin espetxetik irten direnean.

Hori guztia, kontuan hartuta barneratuen esperientzia, gaitasun eta interes indibidualak, bai eta espetxeetan edo erkidegoan dauden enplegu-motak ere. Ahal den neurrian, espetxeko lana lanbide-heziketarekin lotuta egon behar da, batez ere gazteenen kasuan.

Gainera, lan-jarduera garrantzitsua da pertsona horien ongizaterako, jarduerarik eza kaltegarria izan baitaiteke osasunerako eta tentsioak areagotzea eragin baitezake. Espetxe batean aisia soilik arituz gero, aprobetxamendu erabilgarririk gabe, kaltetu egin daiteke pertsonaren nortasuna, bai eta errehabilitatzeko aukerak ere.

Eta, azkenik, lan-jarduera baliagarria da presoek bitarteko ekonomikoak emateko, eta lehentasunezkoak ez diren beharrak betetzeko (lehentasunezkoak Administrazioak betetzen baititu), eta pizgarri bat emateko aurre egin diezaieten epai bidez ezarritako erantzukizun ekonomikoek, gastu familiarrei edo aurrezteko aukerari.

Estatuko eta nazioarteko antolamenduak ikuspegi hori bermatzen du. Konstituzioaren 25.2. artikuluan arabera, askatasuna kentzen duten zigorrak berreztea eta birgizarteratzea izan behar dute xede; bortxazko lanen zigorrak debekatzen dira; eta zigortutako pertsonen lan ordainduak eta gizarte-segurantzako onurak jasotzeko eskubidea aitortzen zaie.

Nazioartean, espetxeko lanean aplikatu beharreko arau batzuk daude. 1966ko eskubide zibil eta politikoen nazioarteko itunak nahiz Lanaren Nazioarteko Erakundeko hainbat hitzarmenek berariaz debekatzen dute bortxazko lanak ezartzea zigor edo hertsadura moduan. Lanaren Nazioarteko Erakundearen 29. Hitzarmenari jarraikiz, ez da bortxazko lanaren kontzeptuan sartzen askatasunaz gabetzeko zigor bat betetzen ari den pertsona bati espetxean lan egin dezala eskatzea, betiere lan hori agintaritzaren publikoen zaintza eta kontrolpean egiten bada eta pertsona hori ez bada izaera pribatuko pertsona juridikoen, konpainien edo partikularren esku jartzen edo uzten.

Bestalde, nabarmentzekoak dira presoen tratamendurako gutxieneko Arauen 71 eta 76 arauak; presoen tratamendurako oinarriko printzipioen 8. printzipioa; Giza eskubideak babesteko hitzarmenaren 4. artikulua; Europar Batasuneko oinarriko eskubideen Gutunaren 5. artikulua; eta Europako Kontseiluaren Ministroen Komitearen (75) 25 Ebazpena; 26., 10. eta 105. artikulua, Europako Kontseiluaren Ministroen Komitearen GOM (2006) 2 Gomendioaren bidez onartutako Europako Espetxe Arauetakoak, 2006ko urtarrilaren 11n onartu baitziren, eta 2020ko uztailaren 1ean berrikusi eta aldatu.

Barne-ordenamenduan, Konstituzioaren 25.2. artikulua gain, hauek ere bete behar dira: irailaren 26ko 1/1979 Lege Organikoa, Espetxeei buruzko orokorra (aurrerantzean, ELOO), bigarren tituluko II. kapitulua; Langileen Estatutuaren legearen testu bateginaren 2.1.c) artikulua; otsailaren 9ko 190/1996 Errege Dekretua, Espetxeen Erregelamendua

onartzen duena; eta uztailaren 6ko 782/2001 Errege Dekretua, espetxe-tailerretako lan-harremanari buruzkoa.

ELOOren 26. artikulua arabera, lana presoaren eskubidea eta betebeharra da, prestakuntza emateko eta ohitura produktibo, terapeutiko edo lan-arloko egokiak sortu edo mantentzeko xedea duena; hartara, lan libreko baldintza normaletarako prestatzen dira barneratuak. Era berean, lege berak xedatzen duenez, Administrazioak lana erraztu behar du, eta interes ekonomikoak lortzea ezin da izan baldintza bat.

Lan hori zenbait eratakola izan daiteke: lanbide-heziketa, akademikoa, lan-jarduerak, artisautzako jarduerak, jardura artistikoak edo intelektualak, prestazio pertsonalak espetxeko zerbitzu osagarrietan, edo produkzioa lan-araubidean edo araubide kooperatiboan.

Era horien guztien artean besteren konturako lan-jardura bakarra agertzen da: askatasunaz gabetzeko zigorraren mende dauden pertsonen egiten duten ordaindutako jardura produktiboa, espetxeko administrazioak berak edo beste erakunde batzuek zuzendutako lan-antolamendu baten barruan, lan hori garatzen duten pertsonak birgizarteratzeko asmoz.

Arau horien arabera, Administrazioak lan produktiboa erraztu behar du, interes ekonomikoak lortzea ezin da baldintza moduan ezarri, eta zenbait eratara eman daiteke: lanbide-heziketa, prestakuntza akademikoa, lan-araubideko edo formula kooperatiboen bidezko produkzioa, lanbide-jarduerak, establezimenduko zerbitzu komun osagarrietako prestazio pertsonalak, edo zerbitzu intelektual, artistiko eta artisautzakoak.

Lan-araubideko jardura produktiboak hemen arautzen dira: 782/2001 Errege Dekretua, uztailaren 6koa, espetxeetako lantegietan lan-jarduerak egiten dituzten presoan lan-harreman berezia eta gizartearentzako lanak egin behar dituztenen Gizarte Segurantzaren babesa arautzen dituen, abenduaren 26ko 2131/2008 Errege Dekretuaren bidez aldatua.

Arau horretan, espetxeetan barneratuta dauden langileen eskubideak eta betebeharrak arautzen dira, bai eta administrazio enplegu-emaearen betebeharrak ere.

Ondorio horietarako, langiletzat jotzen dira espetxeetako tailer produktiboetan lanean ari direnak, espetxeko lanez arduratzen den erakunde publikoaren edo erakunde autonomiko baliokidearen kontura, espetxearen beraren kargura zerbitzu osagarrietan prestazio pertsonalak ematen dituztenak kanpo utzita.

Era berean, Espetxeen Erregelamenduaren 305. artikulua arabera, ekonomatu, kafetegi edo sukaldearen zerbitzuak TPFEk kudeatu behar ditu, edo erakunde autonomiko baliokideak, eta presoek bertan ematen dituzten zerbitzuak espetxeko lan-harreman berezitzat jotzen dira. Aldiz, espetxeen administrazioak berak kudeatzen baditu, presoan prestazio horiek ez dute izango, inola ere, espetxeko lan-harreman bereziaren izaera, deusetan galarazi gabe espetxean onurak edo sariak ematea.

Beraz, ondorioztatzen denez, askatasunaz gabetutako pertsonen espetxeetako tailerretan besteren kontura egiten duten lana Administrazioak berak antolatu dezake soilik, baina ezin du enplegu-emae izan, eta, beraz, espetxeen administrazioaz bestelako erakunde publiko batek hartu behar du enplegu-emaeletza, lan-harreman berezia dagoela ulertu ahal izateko; eta enpresa pribatuak lankidetzan aritu daitezke tailer produktiboetan baldintza jakin batzuetan, baina harreman juridikorik izan gabe zigortutako langileekin.

Kanpoko enpresen lankidetza horrek baldintza orokor batzuk bete behar ditu; hartara, baztertu egingo da kasuan kasuko merkatuan konpetentzia desleialeko abantaila lortzeko asmoa duen ezkutuko lan-lagapen bat dagoelako susmo oro.

Prebentzio horri jarraikiz, merkatuan diharduten enpresen lankidetza ongi etorria da, espetxeetako jarduera produktiboa hurbiltzen baitu kanpoko zerbitzu edo industrian eska daitezkeen baldintzetara, eta, hala, erraztu egiten baitu lan-merkatuan eskatzen den horren antzeko kualifikazioa eskuratzeko aukera.

Espetxeetako lan-jarduera produktiboaren antolaketa jarduera horien izaeraren eta preso daudenen baldintzen arabera da:

- a) Espetxeko lana lan-jardueratzat jotzeko, legediak honako hau eskatzen du: Administrazioak berak bideratu dezala lana; pertsonen tratamendura bideratu dadila, eta ez batez ere birgizarteratzera, onura edo errentagarritasuneko irizpideen gainetik; eta espetheen administrazioetik bereizitako nortasun publikodun erakunde batek eman dezala.
- b) Lana espetxe-tratamenduaren gainerako alderdiekin integratu behar da, eta horrek baldintzatu egiten du hautatutako kudeaketa-eredua. Lan-jarduera tratamenduaren parte da, eta tratamenduaren funtsezko beste jarduera batzuekin bateragarria izan behar da (terapiak, programak, prestakuntza-jarduera, baimenak...).
- c) Plantillak ez du espezializazio handirik, bai mugikortasun handia, ordea, eta horrek tailerren produktibitatea eta balio erantsia baldintzatzen du.
- d) Kualifikazio baxua duten pertsonen aukera-berdintasuna emateko beharraren ondorioz, nahitaezkoa da enplegurako prestakuntza-programetan zentratzea, baldin eta horiek baliagarriak badira profesional-ziurtagiriak edo oinarritzko prestakuntza profesionala eskuratzeko, edo baita lanbide-jardueretan zentratzea ere, baldin eta horiek baliagarriak badira pertsona horiek apurka-apurka gaitasun batzuk eskura ditzaten.
- e) Espetxeetako segurtasunaren eta horren ondoriozko neurri eta mugen nagusitasunak baldintzatu egiten ditu espetxeetan egin daitezkeen produkzio-motak edo espazioak.
- f) Espetheen arkitekturaren ezaugarriak eta espazioen erabilgarritasuna. Euskal Autonomia Erkidegoan, gaur egun lokal produktibo berriak instalatzeko dauden espazioak ebaluatu behar dira, halakorik badago, horrexek zehazten baititu jarduera produktiboa areagotu edo aniztasuna sustatzeko aukerak.

Aurreko horrek guztiak baldintzatu egiten ditu jarduera produktiboa eta merkatuko kanpo-lehiakortasuna. Hori orekatu egiten da espetxe-administrazioak berak edo beste zerbitzu batzuek bezero moduan egin ditzaketen enkarguekin, eta, beraz, nolabaiteko egonkortasuna ematen zaie tailerrei eta horien planifikazioa hobetzea ahalbidetzen da.

Hala ere, bezeroekiko edo espetxe-administrazioarekiko (bezero gisa) mendekotasun gehiegi badago, laneko jarraitutasun-falta eragin dezake, edo espetxeko lana bat ez etortzea kanpoko zentro produktiboetan eskatzen diren gaitasunekin eta lan-merkatuaren eskakizunekin.

Hiru espetxe-zentroko espetxe-eredu txiki batean, zentroen zerbitzuko jarduera produktiboen eskaria ez da nahikoa barneratu-kopuru handi bati lan-okupazioa emateko, salbu eta zerbitzu osagarrietan (besteak beste, sukaldea, ekonomatua eta abar).

Ondorioz, komenigarria da kanpoko erakundeen eta enpresen partaidetza posiblea aztertzea, ahal den neurrian zentroetako lan-okupazioa lan-merkatu produktiboaren errealitatera hurbiltzeko.

Gainera, kontuan hartu behar espetxe-tratamenduak zer bilakaera eta orientazio izan duen da azken urteetan. Izan ere, erdi-askatasunaren araubidea sustatzen ari da, birgizarteratzeko tratamendu eta zigorra betetzeko modu gisa, eta azkeneko tarteko fase gisa, baldin eta egiteko modukoa bada, askatasunaz gabetzeko kondena bete osteko lizentzia eman aurretik.

Hala, araubide horietan zigorra betetzen ari diren pertsonak beren lan-irteera propioak aurkitu ahal izango dituzte, birgizarteratzeko lagungarriak izango direnak. Baina, egoera horretan dauden pertsona guztiek ez dituzte aukera berdinak lan-merkatuan sartzeko orduan.

Hori dela eta, beharrezkoa da agintari publikoek enplegurako orientazioa sustatu dezatela halako kasuetan, bai erakundeen, elkarleen eta enpresen arteko lankidetzaz indartuz, lan-irteerak errazteko, bai enplegu-politika aktiboen gaineko eskumenak dituzten erakundeekin koordinatuz (gure kasuan, Lanbiderekin).

Azkenik, herrialde askotan espetxeetan ekoiztako produktuetarako marka propioak sortzea erabaki da, horrek produktuen kalitateari balio bat ematen lagunduko duelakoan eta ekoizleen autoestimua ere sustatuko duelakoan. Produktu horiek partikularrentzat ere merkaturatzen dira, beren webguneen bidez.

Dohako Adierazpenaren Programa Orokorren esparruan, UNODC-ek espetxe-produktuen marka bat sortzeko gida praktikoa egin du, erreferentziatzat har dadin espetxeetako produktu edo zerbitzuen marka bat garatu edo hobetzeko orduan.

2.4.- Barneratuen lan-jarduera kudeatzeko formula posibleen azterketa.

Espetxeetako eredu nazioarteko azterketan aurkitu ditzakegun formulak honako hauek dira: kudeaketa publikoa, non espetxeetako administrazioak berak antolatzen eta zuzentzen baitu espetxeko lana; erakunde instrumental baten bidezko kudeaketa publikoa, erakunde hori aritzen delarik merkatu produktibo eta komertzialean; eta kudeaketa pribatua, non emakida baten bidez esleitzen baitzaio lan hori enpresa pribatu bati.

Administrazioaren zuzeneko kudeaketak abantaila teoriko batzuk ditu; izan ere, erakundearen konfigurazioa, segurtasun-baldintzak eta preso dauden langileen mugikortasun-mugak ez dira lagungarriak lan- eta prestakuntza-jarduera kanpora bideratzeko, eta, edonola ere, espetxeko zuzendaritza espetxearen barruko jarduera guztiaz arduratu behar da.

Abantaila horien artean aipatzekoak dira: produkzioa sailaren planifikazioan sartzea; tailerrei eta horiek kudeatzen dituzten langile publikoei aplikatu beharreko araubidearen egonkortasuna eta segurtasun juridikoa; kontrol zorrotzak; eskariaren egonkortasuna eta bermea produktuen hartzaileengan: espetxeetako administrazioa bera eta beste administrazio publiko batzuk; espetxeetako azpiegituraren hobekuntza, produktuen hartzaile gisa; kaudimena eta saileko aurrekontuak kostuak bere gain hartzea; eta lana

tratamenduaren beste alderdi batzuekin bateratzea, birgizarteratzeko helburutik desbideratu gabe, produktibitatea edo errentagarritasuna lortze aldera.

Aitzitik, desabantailak ere baditu: zuzendaritza politikoan dauden aldaketekiko mendekotasuna eta merkataritzako helburuen hauskortasuna; kudeatzaileen balio-aniztasun profesional urria; prozedura burokratikoaren gehiegikeria eta kontratubaldintzen malgutasunik eza; espetze-administrazioarekiko mendetasuna, horixe delako bezero nagusi edo bakarra, lehiakortasun baxua eragiten duena eta kalitate-eskakizun baxuen arriskua dakarrena, produkzioa ez dagoelako merkatuan eta produkzioa autokontsumoaren bidez ziurtatzen delako; merkatuan lehia desleiala eragiteko arriskuak; kudeaketa- eta ekoizpen-kostu handiak, presoen kualifikazio urriaren ondoriozko produktibitate txikiarengatik, eta abar.

Bestalde, espetzeak produkzio-tailerren administrazio-kudeaketaz zuzenean arduratzeko aukera ez da bateragarria indarreko espetze-legedian ezarritakoarekin. Horren arabera, ikusi dugun bezala, espetze-administrazioak antolatzen dituen presoen jarduerak prestazio pertsonalak dira, eta ez lan-jarduera bat. Lan-jarduera bat izateko, izan ere, antolatzailea eta enplegu-emailea TPFE izan behar da, edo haren baliokide autonomikoa.

Horrek bigarren aukerara garamatza: espetze-lana nortasun juridiko propioa eta bereizia duen erakunde baten bidez antolatu eta kudeatzea, erakunde horrek gara ditzan industriako eta merkataritzako jarduerak, beste enpresa batzuekin lehian, enpresa arrunt bat bezala. Horretarako, zuzenbide pribatuko erakunde publikoak edo enpresa publikoak baliatu ahal dira, hauek uztartzeko aukera ematen baitute: merkataritza-jarduera, zuzenbide pribatua baitute arau beren merkataritza-harremanetan, eta zuzenbide publikoaren eskakizunak, espetze-araubidearen ondoriozkoak.

Enpresa bati aldi baterako emakida esleituta egiten den kudeaketa pribatuak, teorian, malgutasun handiagoa ahalbidetu lezake tailerretako kudeatzaileak kontratatzeke orduan, eta espetzearekin eta produktibitatearekin lotutako alderdiak bereizteko aukera eman; halaber, azkartasun handiagoa ahalbidetuko luke produktibitateko eta merkataritzako prozeduretan, lehia askearen arabera; tailerrak produktibitate, kalitate eta errentagarritasun handiagora bideratuko lirateke; marketin eta merkataritzako politika proaktiboagoa lortuko litzateke, autokontsumora ez eze, bezero publiko eta pribatuen bilaketara bideratua, merkatuan eragin handiagoa izanik; aurrekontumalgutasun handiagoa eragingo luke eta gehiago egokituko litzateke inguruabar ekonomikoetara, eta abar.

Hala ere, espetxeko lanaren eta eremu horretako enplegurako prestakuntzaren kudeaketa pribatuak hainbat eragozpen ditu. Segurtasun juridiko txikiagoa ematen du, eta harreman ezegonkorragoa espetze-administrazioko organoekin; beraz, barneratuaren lanak tratamenduaren balorazioan eraginik ez izateko arriskua sortzen da. Jarduera horiek tratamenduaren parte dira eta, eta espetxeko zuzendaritzak ikuskatu behar ditu, gainerakoak bezala. Kudeaketa pribatua baldintzatuta egongo litzateke, espetxeen berezko inguruabarrak direla-eta, enpresak ezin kontrolatuzkoak (segurtasuna, barne-araubidea, tratamendua, lekualdaketa eta abar). Produkzio-kostuak altuagoak izango lirateke, produktibitatea baxuagoa izango litzatekeelako, kualifikazio baxuaren ondorioz, salbu eta gaitasun edo trebezia baxuagoak dituzten presoen diskriminatutako balira edo errentagarritasuna prestakuntzaren edo tratamenduekin gaineratik jarriko balitz. Halaber, presoen eskulana erabiltzen ez duten enpresekiko ustezko lehia desleialarengatik kritika ere egongo litzateke.

Beste herrialde europar batzuetako esperientziak aztertu eta alderatuta ondorioztatzen denez, gehienek kudeaketa publikora jotzen dute espetxeko lanaren eta enplegurako prestakuntzaren arloan; horixe da, bestalde, Europako Espetxe Arauetan lehenesten dena.

Kasu batzuetan, administrazioak berak kudeatzen du industria-jarduera, eta, beste batzuetan, nortasun propioa duten baina espetxe-egituran integratuta dauden erakunde edo enpresa publikoek. Zenbait kasutan, esaterako Frantzian, enpresa pribatu emakidadunek kudeatu ahal izan dute espetxeko lana. Gure kasuan, baina, ezinezkoa da hori, espetxeen arloan indarrean den legedia kontuan hartuta.

Legez eskatzen da espetxeetako lan produktiboa Administrazioak berak eskaintzea, baina, aldi berean, enplegu-emailaren posizioa Administrazioetik bereizitako nortasuna duen erakunde batek hartzea, lan-harremana dagoela ulertuko bada, eta horrek nahitaez dakar erakunde publiko bat sortu beharra.

Gure kasuan, erakunde autonomo bat, zuzenbide pribatuko erakunde publiko bat, fundazio publiko bat edo sozietate publiko bat izan daiteke.

Erakunde kudeatzailearen forma juridikoa gorabehera, inportanteena da espetxe-erakundearen helburuak bateratzea tailer produktiboak mantentzeko behar den enpresa-eraginkortasunarekin.

2.5.- Barneratuen lan-jarduera kudeatzeko formula posibleen azterketa.

AUKERAK Gizarteratzearen Euskal Agentzia erakunde publiko bereizi gisa sortzeko arrazoia da: eskualdaketa hartutakoan, jarraitutasuna ematea EAEko espetxeetan dauden programa eta tailerrei, eta barneratuek tailer horietan egiten zuten lan-jarduerari eustea; izan ere, indarreko lan-araudiaren aginduz, beharrezkoa da nortasun bereizi hori lan-harreman berezi bat aitortu ahal izateko, espetxeko laguntza-zerbitzuetarako prestazio pertsonal hutsez bestelakoa.

Erakunde hori behar bezalako aurrerapenarekin sortu eta abiarazi behar da, Autonomia Erkidegoak benetan bereganatu orduko *Trabajo Penitenciario y Formación para el Empleo* estatu-erakundea garatzen ari den funtzioen kudeaketa; izan ere, langile barneratuen lan-harremanen jarraitutasuna bermatu behar da, haien lan-eskubideak eta Gizarte Segurantzako kotizazioak murriztu gabe.

Hori dela eta, Transferentzien Batzorde Mistoak eskualdaketa-akordioaren 5. akordio osagarria adostu zuen. Bertan, berariaz aurreikusten da *Trabajo Penitenciario y Formación para el Empleo* estatu-erakundearen antzeko erakunde bat sortu eta arautu dadila.

Are gehiago, halako nortasun juridiko bereizirik ez dagoelako sortu da akordio osagarri hori, espetxeetako erakundeen eskualdaketa-ondorioen eraginkortasun-datak atzeratu baititu (orokorrean, 2021eko urriaren 1erako aurreikusita zegoena 2022ko urtarrilaren 1era atzeratzen du), espetxeko lana kudeatzeko. Hartara, estatu-erakundeak jarraituko du kudeaketa horiek egiten, aldi horretan zehar, Eusko Jaurlaritzak erakunde propio eta bereizi baliokide bat sortu eta abiaraz dezan. Erakunde hori gai izan beharko da 2022ko urtarrilaren 1ean estatu-erakundearen posizioa bere gain hartzeko, estatu-erakunde horrek kudeatzen dituen espetxeetako tailer produktibo guztietan besteren konturako lan-jarduera produktiboak garatzen dituzten presoan lan-harreman berezian.

Beraz, bazegoen nortasun juridiko propio eta bereizia duen erakunde bat sortzeko premia larria, jarraitutasuna eman behar zitzaion-eta gutxienez 354 barneraturen lan-harremanari eta gizarte-segurantzarako kotizazioari; horretaz harago, erakundearen sorrerak aukera ematen du bitarteko instrumental malgu eta moldagarria edukitzeko, espetze-administrazioko organo eskudunek presoak birgizarteratzea lortu dezaten, lanaren eta prestakuntzaren bidez.

Zuzenbide pribatuaren mende dagoen zuzenbide publikoko erakunde gisa duen konfigurazioaren ondorioz, azaroaren 11ko 1/1997 Legegintzako Dekretuak (Euskal Autonomia Erkidegoko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen testu bategina onartzen duenak) 7.3.b) eta 15. artikuluetan eta hurrengoetan ezartzen duenaren arabera, EAEren eskumeneko jarduerak deszentralizazio-araubidean egitea du xede, batez ere zuzenbide pribatua betez.

Erakundeak garatu beharreko jarduerak barne hartzen dute lantegi produktiboak sortzea eta kudeatzea, barneratuei enplegua ematen dietenak, eta horren barruan sartzen dira ekoizpen- eta industria-jarduerak, merkataritzakoak eta egindako produktu edo zerbitzuak merkaturatzekoak. Jarduera horiek, nahitaez, zuzenbide pribatuaren arabera garatuko dira, hargatik eragotzi gabe Zuzenbide Publikoaren arabera jardutea ahal publikoak egikaritzean.

Hori dela eta, bere izaera hobeto egokitzen zaio zuzenbide pribatuko ente publikoen figurari, Euskadiko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen Testu Bategina onartzen duen azaroaren 11ko 1/1997 Legegintzako Dekretuaren 15. artikuluan eta hurrengoetan arautzen baita.

Erakundea baliabide instrumental malgu eta moldakor gisa eratu behar da, eta, esku hartzeko eredu integral baten bidez, askatasunaz gabetuta dauden pertsonen bigarren aukerak erraztera bideratuta dago, prestakuntzaren eta laneratzearen bidez.

Horrek segurtasun juridikoa emango du Gizarte Segurantzako araubideak langileei ematen dizkien prestazioen gainean, haien ordainsariak hobetuko ditu, eta, neurri handi batean, espetxeko lan-baldintzak kanpoko munduko lan-baldintzekin parekatuko ditu.

Erakunde hau sortzeko aukera aurreikusita dago Euskadin espetze-eredua ezartzeko oinarrien agiriko 3.29. ekintzan. Azken horrek, hain zuzen ere, eguneratu egiten ditu legebiltzarrak espetze-ereduari buruz hartutako ebazpenak eta "EAEen espetze-eredu bat ezartzeko lerro estrategikoen proposamen teknikoa", adituen diziplina anitzeko talde batek egindakoa.

Oinarrien agirian aurreikusitako beste ekintza batzuek, halaber, espetxeko lana eta enplegurako prestakuntza azpimarratzen dituzte: tailer produktiboak sustatzea, lan duina eskaini dezaten eta ingurumen irekian jarraitutasuna izan dezaten. EAEko enpresa-sarearen lankidetzaren sustatzea (3.32. ekintza); laneratze eta gizarteratzeko programak egitea, Euskal Birgizarteratze Sarean jarraitutasuna izan dezaten (3.33. ekintza); zigortutakoen hezkuntza eta prestakuntza hobetzea, zigorra bete ondoren etorkizuneko bizitza bideratu ahal izateko (3.37. ekintza); preso daudenei prestakuntzazko eguneratzea emateko programak egitea (3.38. ekintza); lanbide-heziketako tituluak eskuratzeko ibilbideak indartzea, askatasunaz gabetutako pertsonen beren enplegugarritasuna eta birgizarteratzea areagotu dezaten (3.40. ekintza); espetxean egindako produkzio-lanari duintasuna ematea eta barneratuen autoerantzukizuna sustatzea (2.15. ekintza); lan berdinzaleagoa sustatzea, non emakumeak, funtsean, tradizioz "femeninotzat" jotzen diren lanpostuetara bideratzen ez diren (2.16. ekintza), eta abar.

Eskualdaketa bereganatu, eta Gizarteratzearen Euskal Agentzia sortzea baliagarria da askatasunaz gabetutako pertsonak berriz gizarteratzeko konpromisoa indartzeko, hala bigarren aukerak ematen baitzaizkie askatasunaz gabetutako pertsonei, lanbideetako prestakuntzaren edo espetxeetako lanaren bidez.

Gizarteratzearen Euskal Agentziaren araudia berezia da: esku hartzeko eredu integrala planteatzen du, gizartean baztertuta egoteko arriskuan dagoen kolektibo bat gizarteratzen laguntzeko, prestakuntzan eta laneratzean oinarritzen den ikuspegi baten bidez, eta ez soilik zigorra bete bitartean okupazio hutsa sustatuz.

Horretarako, laneratze eta gizarteratzeko ibilbideak definitzen ditu, kontuan hartuta pertsona bakoitzaren trebetasunak eta bokazioa, bai eta genero-ikuspegia, politika publikoen integrazioa eta komunitate-eremuko gizarteratzea ere.

Ikuspegi horretatik, Agentziak laneko gaitasunak eta ohiturak hartzen lagundu behar du, eta, horretarako, zenbait tresna baliatuko ditu: prestakuntza-eskaintza normalizatua; espetxeetako lan ordaindua, espetxeetatik kanpo dauden baldintzen parekoetan; eta profesionaltasun-ziurtagiriak eskuratzeko aukera.

Baina, gainera, baliagarria izan behar da kondenaren azken fasean edo erdi askatasuneko araubidean enplegurako orientazioa emateko eta enplegua aktiboki bilatzean laguntzeko, zigorra betetzen amaitu baino lehen, beste zerbitzu publiko batzuekin lankidetzan, batez ere LANBIDEREkin eta hirugarren sektoreko sarearekin.

Hori guztia, espetxeetan garatzen diren gainerako tratamendu-jarduerekin koordinatuta eta integratuta.

Eredu horren oinarria ez da zigorra bete bitarteko okupazio hutsa, baizik eta gizarteratzeko eta laneratze eta ibilbideak definitzea, kontuan hartuta pertsona bakoitzaren trebetasunak eta bokazioa, bai eta genero-ikuspegia, politika publikoen integrazioa eta komunitate-eremuko gizarteratzea ere.

Azken dimentsio horrek barne hartzen du orientazioa ematea eta lagun egitea kondenaren azken fasean edo erdi askatasuneko erregimenean, bai eta LANBIDEREkin eta presoentzako hirugarren sektoreko sarearekin loturak ezartzea ere.

3. – ESKUMENA.

Euskal Autonomia Erkidegoak lege-proiektua egiteko eskumena dauka, espetxeetako lanaren gaineko bere eskumen propioak kudeatzeko moduaren autoantolakuntzarako kasu bati buruz ari baikara.

Espetxeen antolaketa, araubide eta funtzionamenduaren gaineko eskumena baliatzea eta gai horren gaineko estatuko legedia betetzea dagokio Euskal Autonomia Erkidegoari, Euskal Autonomia Erkidegoko Autonomia Estatutuaren 10.14. eta 12. artikuluetan ezarritakoaren arabera.

Transferentzien Batzorde Mistoan lortutako akordioaren arabera, Euskal Autonomia Erkidegora eskualdatzen dira, Estatuak ezarritako legeriaren esparruan, bere lurralde eremuan dauden espetxeen zuzendaritza, gainbegiratze, antolaketa, kudeaketa ekonomikoa eta administratiboa eta ikuskaritza. Horren barruan sartzen dira, besteak beste: *“...espetxe-eremuan honako prestazio hauek kudeatzea: hezkuntza, gizarte ekintza, espetxe-lana, lanerako prestakuntza, laneratzea eta gizarteratzea, kultura- eta*

kirol-ekintzak sustatzea, gobernuz kanpoko erakundeen esku hartze programen koordinazioa...".

Espetxe-lanaren erregulazioa, lanerako prestakuntza eta laneratzea eta gizarteratzea aurreikusita daude Espetxeei buruzko Lege Organikoan eta espetxeetako estatuko erregelamenduan, biak ala biak autonomia-erkidego honetan aplikatzekoak, betearazte-egitekoak baitira arlo honetan erkidegoak bere gain hartutakoak.

Euskal Autonomia Erkidegoko Autonomia Estatutuaren 20.4 artikuluan ezarritakoarekin bat etorrita, "bakarreko eskumena izan gabeko gaietan Estatutu honek Euskal Autonomia Erkidegoari aitortzen dizkion betearazte-egitekoek administratzeko ahalmena hartzen dute eta baita, hala dagokionean, zerbitzuak antolatze-ko barne-araudiak ematekoa ere".

Horrenbestez, nortasun juridiko propioa eta Administrazio Orokorretik bereizia izango duen entitate bat sortzea, espetxe-lana kudeatzeko, lanerako prestakuntza emateko eta gizarteratu eta laneratzeko eginkizunak betetzeko, euskal erakundeek beren burua antolatze-ko duten ahalmenaren barruan sartzen da.

Are gehiago, eskualdaketa-aren akordioaren 5. akordio osagarriak berak berariaz jasotzen da Estatuko ente-aren antze-ko bat sortze-ko eta arautze-ko aukera, eskualdatzea gauzatu arte Estatuko baliokideak, *Trabajo Penitenciario y Formación para el Empleo* estatu-entitateak, betetzen zituen eginkizunak bere gain hartu ahal izate-ko.

Egin-eginean ere, nortasun juridiko bereizi antze-ko-rik ez dagoelako egin behar izan da, hain zuzen ere, akordio osagarri hori, gorago adierazi den bezala.

Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailari dagokio araudi honi ekitea.

Horrekin lotuta, abenduaren 22ko 8/2003 Legeak, Xedapen Orokorrak Egiteko Prozedurarenak (XOEPL), 4.1. artikuluan ezartzen duenez, prozedura hori gaiaren gaineko sail eskuduneko titularrak aginduta hasiko da, hots, proiektuan azaltzen den arau-xedapenean jorratzen den gaiaren gaineko eskumena duenak. Testua, zehazki, araua egiteko prozeduraren ardatz nagusia eta oinarrizko zutabea izango da.

4. – ARAU-MAILA.

Zuzenbide pribatuko erakunde publiko bat sortze-ko, lege formal bat behar da, azaroaren 11ko 1/1997 Legegintzako Dekretuak (Euskadiko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen testu bategina onartzen duenak) 7.3.b) eta 15. artikuluetan eta hurrengoetan ezarritakoaren arabera.

5. – ARAUTZEAREN EDUKIA

Erakunde publikoen sorreraren arautzea eta haiei aplikatu beharreko araubidea, gaur egun, hemen jasotzen da, batez ere: 1/1997 Legegintzako Dekretua, azaroaren 11koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Ogasun Nagusiaren Antolarauei buruzko Legearen testu bategina onartzen duena.

Legebiltzarrean, izapidetze-fasean dago euskal sektore publikoari buruzko lege-proiektu bat, araudi hori sistematizatu eta eguneratzeko. Azken hori arauz besteko erreferentetzat jo daiteke, baina ez du zuzenbide pribatuko erakunde publikoen kontzeptua eta muga aldatzea xede.

Erakunde horiek EAEren eskumeneko jarduerak deszentralizazio-araubidean egiten dituzte, batez ere zuzenbide pribatua betez.

Horixe da, hain zuzen ere, etorkizuneko Gizarteratzearen Euskal Agentziaren izaera, merkatuan ariko baita industria, merkataritza eta zerbitzuetako jardueretan, barneratuen lana garatuko den tailerren eta ustiapen produktiboei dagokienez.

Erakundearen helburua irabazi-asmorik gabekoa izateak (birgizarteratzea baitu xede) ez du eragozten bere ezaugarrien ondorioz administrazio publikoen ohiko trafikoan sartzen ez den jarduera bat garatzeko aukera.

Hala ere, izaera bereko EAEko beste erakunde batzuek bezala, bete egin beharko du administrazio-dekretua, administrazio-eskumenak baliatzean, barne-funtzionamenduan eta bere organoen borondatea eratzean, bai eta aplikagarri zaizkion gainerako legeetan ezarritako bestelako gaietan ere. Horren adibide, izaera hori bera duten beste erakunde batzuek bezala, aurrekontuei eta kontabilitate- eta ekonomia-kontrolari buruzko araubidea bete beharko du; botere esleitzailerik diharduenean, kontratazio publikoaren araubidea beteko du; enplegu publikoaren legea beteko du funtzionarioei dagokienez; eta abar.

Zuzenbide pribatuko erakunde publikoa sortzeko legeak, nahitaez, honako hauek adierazi behar ditu, funtsean: izena, nortasuna, izaera juridikoa eta Administrazio Orokorreko zer saili adskribatzen zaion; zertarako sortzen den, zer interes dagoen horretarako, bai eta eginkizun-ahalak ere; gobernu-organismoak; aplikatu beharreko araubide juridikoa eta baliabide ekonomikoak.

Lege-proiektuak doiki jasotzen du hori guztia, hargatik eragotzi gabe gero garatu eta ezartzea erakundearen antolaketa eta funtzionamendurako arauan edo estatutuetan.

Legezko arautzea zortzi apartatuko xedapen bakar batean jasotzen da, eta, bertan, honako hauek agertzen dira:

- Erakundearen izena, izaera eta adskripzioa (1. apartatua);
- Araubide aplikagarria (2. apartatua), erregelamendura joz estatutuak onartzeko; xedea eta eginkizunak (3. apartatua);
- Gobernu-organismoak (4. apartatua): estatutuetan garatuko dira, funtzionamendu-araubidearekin, egiturarekin eta egoitzaren zehaztapenarekin batera;
- Langileen araubidea (5. apartatua); baliabide ekonomikoak (6. apartatua);
- Ekonomia-, ondare-, aurrekontu-, eta finantza-araubidea, bai eta kontrol ekonomikoaren eta kontabilitate-kontrolaren araubidea ere (7. apartatua); eta
- Kontratazio-araubidea eta bitarteko propiotzat jotzea (8. apartatua).

Azken xedapenetako lehenaren arabera, erakundearen jarduerak 2 hilabeteko epean hasiko dira, legea indarrean jartzen denetik aurrera, eta, edonola ere, 2022ko urtarrilaren 1a baino lehen. Jarduerak hasi baino lehen, estatutuak onartu beharko dira, gobernu-organismoak eratu, baliabide eta bitartekoak esleitu, eta sailtako egitura organikoak egokitu, baina estatutuak ez badira onartu edo gobernu-organismoak ez badira eratu, Agentziak funtzionamendu osoa izan dezan beharrezkoak diren jarduerak egingo ditu Eusko Jaurlaritzan espetxeen legedia betearazteko eskumena duen saileko titullarrak.

Azken xedapenetako bigarrenaren arabera, Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratu eta hurrengo egunean sartuko da indarrean legea.

6. – ERAKUNDEA SORTU ETA ABIARAZTEKO PREMIA LARRIA.

2022ko urtarrilaren 1era arteko tartea dago erakunde berria martxan jartzeko. Denbora horretan, erakundea sortzeko legea izapidetu eta onartzeaz gain, erakundea benetan abiarazteko behar diren alderdi guztiak ezarri beharko dira.

Erakundeak, eskualdaketa-akordioen arabera, data hori duenez kudeaketa bere gain hartzeko, abenduaren 31ra arte TPFEk jarraituko du EAEn lan hori betetzen, eta, ondoren, sortuko den erakunde berri horrek subrogatuko ditu tailer produktiboen kudeaketa eta tailer horien ondoriozko lan-harreman bereziak.

Erakundea data hori baino lehen sortzen ez bada, ezinezkoa izango da ehunka langileren lan-harreman bereziei eta gizarte-segurantzako kotizazioei jarraitutasuna ematea, eta, beraz, lan-eskubideak baino zerbait gehiago urratuko litzaike. Horrek eragina izango luke presoan laneratzean eta gizarteratzean, bai eta ondorioak ere kanpoko erakundeekin lankidetzan garatu diren tailer produktibo horiek etorkizunean jarraitutasuna izan dezaten, behin etendakoan posible delako berriz ere ez hastea, erakunde lankideen interes-faltaz.

Hori dela eta, Eusko Legebiltzarrak legea onartu ondoren, eta erakundeko jarduerak hasi baino lehen, erakundearen estatutuak onartu behar dira, bere zuzendaritza-arganoak izendatu eta eratu, beharrezkoak diren aurrekontu-aldaketak egin, agentziaren kapital eta ustiapeneko aurrekontuak osatzeko eta jarduerak hasiko diren ekitaldi ekonomikoko behin-behineko finantza-egoerak eratzeko; Gobernu Kontseiluak aurrekontu horiek onartu beharko ditu; erakundeak bereganatutako funtzioak beteko dituzten langileak sartu beharko dira; Administrazio Orokorreko sailen egitura organikoak egokituko dira, eta ondasun eta bitarteko material egokiak adskribatuko zaizkio erakundeari.

Horretarako, azkar onartu behar da sortze-legea, legezko tresna bat eduki ahal izateko, Euskal Autonomia Erkidegoan espetxeko lanaren arloko eginkizunen eskualdaketa garaiz hartu ahal izateko behar diren ondorengo izapide guztiak aktibatze aldera.

Denbora hori murriztu egin da, kontuan hartuta legebiltzarreko bilkuraldia amaitzeaz dela eta bigarren bilkuraldia udako hilabeteen ostean jarriko dela berriz martxan.

Gaur arte, ezin izan da izapiderik aurreratu. Izan ere, orain arte ez da itxi Estatuarekiko negoziazio-fasea, eskualdaketa burutzekoa. Eta hamarkadak igaro dira hori lortu arte, negoziazioak adostasunik gabe amaitzen zirelako. Beraz, aurretik erakunde bat sortzeko ideia garaiz kanpoko izango zatekeen, ez zukeelako bermerik izango. Izan ere, eskualdaketaekin soilik izan daiteke eraginkorra, eskualdaketak, gure erkidegoa gaitzez batera, Estatua desgaitzen baitu Euskadin betetzen zituen eginkizunetarako.

Transferentzien Batzorde Mistoaren akordioak, eskualdaketen errege-dekretua aldizkari ofizialetan argitaratzeke dagoen arren, argitalpenak ematen baitio arau-indarra adostutakoari — izapide egokien ondoren—, gaikuntza ematen du izapidetzen hasteko antolakuntzako eta arauzko erabakiak, gero eskualdaketa jasotzeko beharko direnak.

Etorkizuneko Gizarteratzearen Euskal Agentzia sortzeko legea premiaz onartzeko aukera hau planteatzean, antolamendu juridikoak eskaintzen dituen aukerak aztertu dira, bai eta legebiltzarrean martxan dauden lanen egoerak ere:

- a) Lehendik sortutako erakunde publiko bat erregelamenduz berregituratzea. Ezin daiteke egin. Sailari adskribatutako erakundeetako batek ere, ez eta lehendik

dagoen ezeinek ere ezin ditu eginkizun berri horiek bere gain hartu, bere jatorrizko xedea desitxuratu gabe. Ondorioz, orain dauden erakundeak horretarako birformulatuz gero, berregituraketa hutsa gaindituko litzateke, eta, beraz, lege berri bat beharko litzateke.

- b) Zuzenketa bat sartzea Legebiltzarrean izapidetze-fasean dagoen legeetako batean, baldin eta gaiaren aldetik lotura badu antzeko erakunde bat sortzeko proposamenarekin. Gaur egun, euskal sektore publikoari buruzko lege-proiektuak soilik beteko luke nolabait baldintza hori (zuzenketak aurkezteko fasean dago). Hala ere, haren edukia askoz konplexuagoa da, eta hausnarketa sakonagoa eta luzeagoa beharko du, kasu honetan planteatzen den horren aldean. Beraz, ez du ematen, gaur-gaurkoz, aukerarik bermatzaileena denik kasu honetan dugun premiari erantzuteko.
- c) Legebiltzarreko taldeek ekimen bat aurkezteko aukera, lege-proposamen modura, urgentziaz izapidetu dadin. Teorikoki aukera hori baztertu gabe ere, ez da ohikoa administrazio instituzionala eta sektore publikoa antolatzeke ekimenak Legebiltzarrean ekimen batetik abiatzea, nahiz eta aldez aurretik akordioa egon eta Exekutiboak ekimen horren aurka ez egin.
- d) Badirudi erakunde berria sortzeko lege-proiektu espezifiko bat aurkeztea dela irtenbide errazena eta zuzenena, ez dauka arau-mailako konplexutasunik, xedapen bakarra dakar, eta ulertzeko moduko izapidea da edozeinentzat.

Halako ekimen bat lege-proiektu gisa izapidetzeko, kontuan hartu behar da deskribatutako premia, bai legebiltzarreko fasearen aurrekoa, bai legebiltzarreko fasekoa.

Legebiltzarrean aurreko faseari dagokionez, abenduaren 22ko 8/2003 Legeak, Xedapen Orokorrak Egiteko Prozedurarenak (XOEPL), 14. artikuluan, aukera ematen du, arrazoituz gero, lege-mailako arauak eskatzen ez dituzten izapideak egin ez daitezen, eta entzunaldi-izapidearen epeak murriztu daitezen, bidezkoa bada, hamar egun baliodunera. Euskadiko Aholku Batzorde Juridikoak txostena igortzeko duen epea gehienez ere 15 egunera murriztu daiteke, honen moduko premiazko kasuetan.

Baina, Legebiltzarrean aurreko faseko izapidetzea laburtzeaz gain, guztiz beharrezkoa litzateke gauza bera egitea Legebiltzarrean ere. Hori zentzuzkoa da, ekimena sinplea dela kontuan hartuta.

Eusko Legebiltzarrean Erregelamenduaren 103. artikuluan arabera, Legebiltzarreko Mahaiak, Eusko Jaurlaritzak eskatuta, gai bat premiazko prozedura bidez izapidetu dadila erabaki dezake, baldin eta premia hori behar bezala justifikatuta badago.

Aurreko akordioa hartzean, Mahaiak berariaz zehaztuko ditu epe berriak. Azken horiek, salbuespen kasuetan izan ezik, ohiko epeen erdiaren pareko iraupena izango dute.

Eusko Legebiltzarrek premiazko edo urgentziazko prozedura ezartzeko aukera hori bateragarria da Eusko Legebiltzarrean Erregelamenduaren 163. artikuluan aurreikusitako irakurraldi bakarreko prozedura aktibatzearekin.

Eusko Legebiltzarreko Erregelamenduaren **163. artikuluan 1. apartatuaren** arabera, Osoko Bilkurak, Mahaiak aho batez proposatuta eta Bozeramaileen Batzordearen iritzia

entzun ondoren, hau erabaki dezake: lege-proiektu bat osoko bilkuran edo batzorde batean zuzenean irakurraldi bakarrez izapidetzea, betiere proiektuaren izaerak komenigarri egiten badu edo proiektuaren formulazioaren bakunak horretarako bide ematen badu.

Arauaren sinpletasunari buruzko kasu hori aplikatzeko, Konstituzio Auzitegiaren arabera, egitura eta hizkuntza zentzuzkoa eta ulargarria behar dira.

Ez du zertan laburra izan, nahitaez, baina Konstituzio Auzitegiak ekainaren 4ko 129/2013 Epaian adierazi duenez, *“ez da arbitrarioa interpretatzea legeak bete egiten duela Gorteen Erregelamenduak eskatutako ezaugarria, formulazioaren sinpletasunari dagokiona; horretarako, aski da aurkaratutako legea irakurtzea, artikulua bakarra baitu (sei apartatuz osatua), bai eta xedapen iragankor bat, azken xedapen bat eta xedapen gehigarri bat ere”*.

Jurisprudentzia konstituzionaletik ondorioztatzen denez, ez dago irakurraldi bakarraren prozedurarako debekatutako gairik, Osoko Bilkurak erabakitzen duen kasuetan, betiere horretarako gaikuntza ematen duten bi kasuetako bat betetzen bada: lege-proposamen edo -proiektuaren izaerak hala gomendatzea edo bere formulazioaren sinpletasunak hala ahalbidetzea.

Berez, sarritan erabiltzen da irakurraldi bakarraren prozedura, Osoko Bilkurak hala erabakita, are hedadura edo konplexutasun bereziko gaietan ere. Adibidez, prozedura hori baliatu da Konstituzioaren erreformarako, Konstituzio Auzitegiaren Lege Organikoa aldatzeko, edo Zigor Kodea edo Botere Judizialaren Lege Organikoa eraldatzeko. Konstituzio Auzitegiaren abenduaren 15eko 215/2016 Epaia arabera, *“testu arauemailerik baten garrantzi konstituzionala ez da bateraezina irakurraldi bakarraren prozeduraren bidez izapidetzearekin [...] azken horrek ez baitu gairik debekatuta, ez eta Konstituzioaren erreforma ere”*.

Kasu honetan, arauaren sinpletasunak irakurraldi bakarraren prozedura baliatzea gomenda dezake. Artikulu bakarreko legea da, eta Gizarteratzearen Euskal Agentzia sortzea du helburu nagusi. Legean, Agentziaren izena, xedea, eginkizunak eta zuzenbide pribatuko erakunde publikoaren izaera azaltzen dira, eta gainerako apartatuak izaera horretako erakundearen arautze erkidera jo besterik ez dute egiten.

Era berean, Eusko Jaurlaritzak bere esku du, **Eusko Legebiltzarraren Erregelamenduaren 163. artikuluan 3. apartatuaren** arabera, irakurraldi bakarreko prozedura erabiltzea, aurretiaz Legebiltzarrari baimena eskatu gabe, baldin eta aparteko inguruabarrak eta premia larriko arazoak badaude, betiere proiektuak ez badie eragiten autonomia-erkidegoko erakundearen antolamenduari, foru-erakundearen araubide juridikoari, hauteskunde-araubideari, edo herritarren eskubide, betebeharrak nahiz askatasunei.

Eusko Legebiltzarraren Erregelamenduaren 163.3. artikuluko prozedurak ez du eskatzen lege-proiektuaren izaerak edo sinpletasunak irakurraldi bakarra ahalbidetzea. Izan ere, printzipioz, aparteko eta premia larriko arazoak egotea eskatzen da, hots, kontzeptu juridiko zehaztugabeak. Horiek interpretatzeko, Konstituzio Auzitegiak dioena erabil daiteke, kontzeptu horiek berak interpretatzen baititu Konstituzioaren 86. artikuluari buruzko jurisprudenzian.

Jurisprudentzia konstituzionalak azterketa bikoitza egiten du arlo horretan:

a) Alde batetik, hau aztertzen du: Gobernuak zer azalpen zehatz eta arrazoitu ematen dion aparteko premia larriari; izan ere, justifikazio hori legearen zioen azalpenean egon

daiteke, edo legebiltzarreko eztabaidan edo araua prestatzeko espedientean. Ez dago irizpide finkaturik ea justifikatu behar den ohiko legebidera edo premiazkora ez jotzearen zergatia. Epai batzuek joera hori islatzen dute, baina beste batzuek ez dute beharrezkotzat jotzen justifikazio berariazko eta indibidualizatu bat egitea, ohiko legegintza-prozedura edo premiazkoa zergatik ez den egokia azaltzeko. Bestalde, beharrian hori aurreikusteko ezintasuna ez da eskatu daitekeen baldintza bat Konstituzio Auzitegiarentzat, nahiz eta badagoen epai kontraesanezkoren bat.

b) Beste alde batetik, azterketa egiten du, ea loturarik dagoen aparteko eta premiazkotzat jotako egoeraren eta hartu beharreko neurri zehatzen artean, kontuan hartuta arauaren edukia eta inguruabarrak. Ez du eskatzen neurriak guztiz eraginkorrak izan daitezela edo a posteriori konpondu izana sortu zirenerako egoera; aitzitik, aurre egin nahi zaion egoerarekin zuzeneko harremana edo kongruentzia izatea behar da. Geroko erregelamendu-garapenaren mende geratzeak ez du eragozten zentzu-konexio edo-lotura hori egotea.

Gorago jorratu da, urgentzia aztertzean, Administrazio Orokorretik bereizita dagoen eta nortasun propioa duen erakunde bat eratzekeo premia larria, langile barneratuen enplegu-emailaren posizioa hartu behar du-eta eskualdaketaren xedeko EAEko espetxeetan.

Aparteko premia da, urgentea; izan ere, nortasun juridiko propioa eta bereizia duen erakunde bat abiarazten ez bada, gaur egun zigorpeko 350 langile baino gehiagok garatzen duten lana lege ez litzatekeelako lan-harremantzat joko, baizik eta okupazio-lan huts, ordainsaririk jasotzeko eskubiderik gabe, eta gizarte-segurantzarako kotizaziorik gabe.

Hala, kondena jaso duten langileen eskubideak urratuko lirateke, eta, gainera, atzera pauso bat izango litzateke horietako bakoitzaren gizarteratze-prozesuetan; izan ere, lan produktiboak gaitasun eta trebetasun berriak eskuratzera bideratuta dago, behin zigorra beteta gizarteratzeko eta laneratzeko erraztasun gehiago eduki ahal izateko.

Era berean, gorago aztertu dira beste aukera batzuk, teorikoki baliagarriak izan litezkeenak epe barruan antzeko erakunde bat eduki ahal izateko, baina emaitza negatiboa izan dute (lehendik dauden beste erakunde batzuk arauz berregituratzea; legebiltzarreko ekimenak sartzea, zuzenketa bidez, martxan den lege-proiekturen batean edo lege-proposamen zehatz baten bidez, eta abar). Era berean, azalduta dago nola ez zen posible beharrian horri ekitea eskualdaketaren akordioa itxi baino lehen. Kontuan hartu behar da, izan ere, eskualdaketa horrek hainbat hamarkada behar izan dituela burutzeko, eta oraindik ere ez dela eraginkorra, eskualdaketaren Errege Dekretua argitaratu arte.

Erakunde hori sortzeko legea onartzea aparteko premia urgentea da, lege-mailako arau bat behar delako horretarako eta lege hori oso denbora laburrean onartu behar delako, aipatu erakundea prest eduki ahal izateko espetxeen eskualdaketa eraginkor bihurtu baino lehen, kasuan kasuko eginkizunak eskuratuta.

Erakunde hori sortu eta abiarazteko denbora izateko, eskualdaketaren akordioan 2022ko urtarilaren 1era atzeratu da espetxeko lanaren kudeaketa hartzeko epea, eta ordura arte estatu-erakundeak jarraituko du kudeaketa hori betetzen, nahiz eta, orokorrean, eskualdaketak urriaren 1ean indarra hartu.

TPFEk Euskal Autonomia Erkidegoan betetzen zituen eginkizunak hartzeko. erakunde baliokidea sortu behar da EAEn; haren egitura eta funtzionamendu-arauak garatu; zuzendaritza-organoak izendatu; ustiapen-aurrekontuak egin eta onartu; bitarteko

materialak eta giza baliabideak adskribatu; TPFEk langile barneratuekin nahiz enpresa lankideekin zituen harreman juridikoak subrogatu; eta tailer produktiboak kudeatzeko enkargu berriak sinatu eta bereganatu, beharrezkoak izango baitira ez soilik alde zuzeneko lan-harremanei eusteko, baizik eta espetxeen ohiko funtzionamendurako espetxe-jarduera oinarritzko zein osagarriak antolatu, hornitu eta kudeatzeko ere, besteak beste ekonomatua, elikadura eta antzekoak.

Hau da, une honetatik 2022ko urtarrilaren 1era arteko epea dago, erakunde publikoa sortu eta arautzeko ez ezik, baita hura martxan jarri eta eskualdaketaren lehen egunetik hartu ahal izateko ere produkzioko tailerren kudeaketa eta enplegu-emailearen izaera, espetxeetan barneratuta dauden 350 langile baino gehiagorentzat, haiei soldatak ordainduz eta gizarte-segurantzaren alta emanez.

Ondorioz, legea onartuta eta argitaratuta egon beharko litzateke oraingo bilkuraldi hau amaitu baino lehen, edo, beranduenik, hurrengo bilkuraldia hasi eta berehala, eginkizunak eskualdatzen dituen estatu-erakundeak lehen garatzen zuen kudeaketa eskualdatzeko beharrezko diren eragiketak egin ahal izateko.

Maiatzaren erdialdean gaude. Bilkuraldia ekainean amaituko da, eta hurrengoa ez da irailera arte hasiko. Ondorioz, daukagun denborak galarazi egiten digu arauaren izapidetzea eta onarpena ohiko lege-prozeduraz edo premiazko lege-prozeduraz egitea (legezko epeen eta izapideen arabera eta legebiltzarreko erabilerei jarraikiz), epe barruan, egintza eta jardura guztiak 2022ko urtarrilaren 1a baino lehen burututa edukitzeko.

Urgentzia dela eta, epeak erdira murriztuta ere, ezinezkoa litzateke, udako sasoi tartean egonik, epe hain laburrean burutu ahal izatea izapide guztiak: onarpena, kalifikazioa, agerraldiak proposatu eta egitea, zuzenketak aurkeztea eta haiek aurkezteko epea luzatzea, lantaldea izendatzea, lantaldearen txostena, batzordeko eztabaida, irizpena, osoko bilkurako eztabaida eta onarpena.

Horiek horrela, aparteko inguruabarrak eta premiazko arrazoiak daude irakurraldi bakarraren prozedura erabil dadila eskatzeko.

Eta ez gaude Eusko Legebiltzarraren Erregelamenduaren 163.3. artikulua irakurraldi bakarraren prozeduratik baztertzen duen gaietako batean ere ez. Proiektuak ez dio eragiten Euskal Autonomia Erkidegoko erakundearen antolamenduari, azken hori Autonomia Estatutuan araututako oinarritzko erakundeei buruzkoa baita, eta, noski, ez die eragiten foru-erakundearen araubide juridikoari, hauteskundearen araubideei, ez eta herritarren eskubide, betebeharrak edo askatasunei ere.

Laburbilduz:

- a) Lege-proiektu hau oso sinplea da, artikulua bakarra baitu (zortzi apartatutan banatuta) eta azken xedapen bat.
- b) Haren arautze substantiboak AUKERAK Gizarteratzearen Euskal Agentzia sortzea du helburu nagusi. Legean, beraz, Agentziaren izena, xedea, eginkizunak eta zuzenbide pribatuko erakunde publikoaren izaera azaltzen dira, eta gainerako apartatuak izaera horretako erakundearen arautze erkidera jo besterik ez dute egiten.
- c) Halako erakunde bat, espetze-administrazioetik bereizita, 2022ko urtarrilaren 1a baino lehen martxan jartzea premiazko eta aparteko behar bat da, halaxe

emango baitzaie jarraitutasuna zigorpeko 354 langile baino gehiagoren lan-eskubideei. Izan ere, bestela, legez ez litzateke lan-harremantzat joko, baizik eta okupazio-lan huts, eta, beraz, galdu egingo litzateke ordainsaria jasotzeko eta gizarte-segurantzara kotizatzeke eskubidea, atzera pausoak eraginez pertsona horiek gizarteratzeko eta laneratzeko prozesuetan nahiz eskubideetan.

Vitoria-Gasteiz, 2021eko ekainaren 3a.

Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako sailburua,
BEATRIZ ARTOLAZABAL ALBENIZ